

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

СТЕМКОВСЬКА ОКСАНА ІГОРІВНА

УДК 327.075.5-048.74(477):341.24(061.1ЄС)(043.5)

**ОСОБЛИВОСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ
У ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
В УКРАЇНІ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ**

23.00.02 – політичні інститути та процеси

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата політичних наук

Львів – 2021

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі політології, управління та державної безпеки Волинського національного університету імені Лесі Українки Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор політичних наук, професор
Бортніков Валерій Іванович,
Волинський національний університет
імені Лесі Українки,
професор кафедри політології, управління
та державної безпеки.

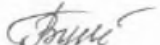
Офіційні опоненти: доктор політичних наук, професор
Ротар Наталія Юріївна,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, професор кафедри
політології та державного управління;

кандидат політичних наук, доцент
Була Світлана Петрівна,
Львівський національний університет
імені Івана Франка, доцент кафедри
політології.

Захист відбудеться «25» березня 2021 р. о 13 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 35.051.17 Львівського національного університету імені Івана Франка за адресою: 79000, м. Львів, вул. Університетська, 1, ауд. 301, тел. (032) 239-44-62.

Із дисертацією можна ознайомитись у Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка за адресою: 79005, м. Львів, вул. Драгоманова, 5.

Автореферат розіслано «24» лютого 2021 р.

Учений секретар спеціалізованої вченої ради В. В. Бунь

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Побудова демократичної правової держави в Україні передбачає створення системи публічної влади, яка ґрунтується на верховенстві права, народовладді та пріоритеті людини як найвищої соціальної цінності, що неможливо реалізувати без наявності ефективної системи місцевого самоврядування. Стратегічною метою України є реформування місцевого самоврядування на засадах децентралізації згідно зі стандартами демократичної міжнародної спільноти в межах європейського правового простору.

Необхідність приведення національного законодавства у відповідність до європейських норм і стандартів логічно випливає із завдань реалізації курсу України на інтеграцію з ЄС, закріплених в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Ратифікація Україною Європейської хартії місцевого самоврядування, інших міжнародних нормативно-правових актів у сфері демократії й прав людини визначили нові пріоритети організації місцевого самоврядування, а також напрями його реформування. За сучасних умов особливої актуальності набуває проблема імплементації європейських стандартів місцевого самоврядування в законодавство України задля його практичного втілення в повсякденну практику.

Імплементація європейських стандартів місцевого самоврядування вписується в контекст адміністративно-територіальної реформи, що відбувається в Україні. Її успішна реалізація значною мірою залежить від політичної волі очільників держави, розстановки політичних сил у вищих ешелонах влади та місцях тощо.

Процес децентралізації державної влади й передача багатьох її компетенцій на рівень місцевого самоврядування, окрім політичного та адміністративного, має ще один важливий – людський і громадський – вимір. Саме тому цей процес потрібно трактувати, передусім, із погляду задоволення потреб та інтересів жителів територіальних громад, зокрема забезпечення їх якісними послугами.

Актуальним є дослідження й через недостатнє розроблення у сфері політичної науки проблеми вивчення інституційних практик і механізмів імплементації європейських стандартів місцевого самоврядування в умовах здійснення адміністративно-територіальної реформи в Україні на загальнонаціональному та локальному рівнях.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в рамках науково-дослідних робіт ВНУ імені Лесі Українки: «Інституційні зміни процесу демократичної трансформації в Україні: Волинь» й «Інформаційна підтримка транскордонного співробітництва України» (номери державної реєстрації – 0119U001842; 0113U002221).

Метою роботи є визначення змісту європейських стандартів місцевого самоврядування з погляду їх демократичного потенціалу, виявлення механізмів їх імплементації в національне законодавство України та практику надання послуг населенню органами місцевого самоврядування в умовах децентралізації.

Відповідно до поставленої мети передбачено виконання таких *завдань*:

- визначення змісту сучасних концептуальних моделей (теорій) місцевого самоврядування в контексті європейських стандартів і практик демократичного урядування;
- обґрунтування методологічних засад дослідження ролі європейських стандартів у процесах децентралізації влади;
- визначення стану наукового розроблення проблеми імплементації європейських стандартів у діяльність органів місцевого самоврядування в Україні в контексті процесів демократичної трансформації;
- систематизація інституційної структури європейських стандартів місцевого самоврядування;
- розкриття змісту Європейської хартії місцевого самоврядування як головного джерела європейських стандартів місцевого самоврядування;
- з'ясування інституційної структури та механізмів імплементації європейських стандартів місцевого самоврядування в Україні;
- виявлення змісту процесів децентралізації влади в Україні як чинника імплементації європейських стандартів місцевого самоврядування;
- розкриття напрямів імплементації європейських стандартів органами місцевого самоврядування у сфері адміністративних послуг на локальному рівні (на прикладі Луцької міської ради).

Об'єкт дослідження – діяльність органів місцевого самоврядування в Україні в контексті процесів європейської інтеграції та децентралізації.

Предмет дослідження – імплементація європейських стандартів у діяльність органів місцевого самоврядування в Україні в умовах адміністративно-територіальної реформи на засадах децентралізації.

Методологічні основи дослідження включають сукупність загальнонаукових принципів, підходів та методів: об'єктивності, історизму, аналізу й синтезу, індукції та дедукції, сходження від абстрактного до конкретного, формалізації й ін. *Системний* та *неоінституційний* підходи сприяли розгляду проблеми імплементації міжнародних та європейських стандартів, як складної системи, яка включає сукупність інститутів, політико-правових й організаційних відносин і дій у їх органічній єдності та детермінації.

Структурно-функціональний аналіз дав змогу простежити структуру й діяльність європейських політичних інститутів, таких як Рада Європи, Конгрес місцевих і регіональних влад РЄ, Венеціанська комісія та ін. щодо їх

участі в розробці й імplementації європейських стандартів місцевого самоврядування, сприяння розвитку місцевої демократії в Україні тощо.

Одним із головних став *історико-правовий метод*, який уможливив розкриття еволюції європейських демократичних норм і стандартів в історичній ретроспективі. За допомогою *компаративного методу* проаналізовано (порівняно) вітчизняні норми функціонування місцевого самоврядування на предмет їх відповідності європейським стандартам.

Кластерний підхід використано під час здійснення класифікації та розкриття правових інституційних форм європейських норм і стандартів місцевого самоврядування, згрупованих за різними принципами й підходами, зокрема політико-правової природи та рівня політичної суб'єктності.

Метод *case-study* застосовано під час розгляду діяльності органів місцевого самоврядування для з'ясування специфіки їхньої роботи на різних рівнях публічного управління. За допомогою методу *контент-аналізу* розкрито зміст політико-правових актів суб'єктів суспільно-політичних відносин, що опікуються діяльністю місцевого самоврядування на загальноєвропейському та місцевому рівнях.

Наукову новизну результатів дослідження визначено в таких положеннях.

Уперше:

– проведено комплексний аналіз процесів імplementації європейських стандартів у діяльність органів місцевого самоврядування в контексті реалізації положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, завдань адміністративно-територіальної реформи й децентралізації влади в Україні, що передбачало аналіз Закону «Про місцеве самоврядування в Україні», інших нормативно-правових актів, на предмет їх відповідності нормам Європейської хартії місцевого самоврядування, рішенням Комітету міністрів РЄ, Парламентської асамблеї РЄ, Конгресу місцевих і регіональних влад РЄ тощо. Простежено порядок імplementації європейських стандартів до українського законодавства, практики реформування органів публічної влади в Україні на загальнодержавному й локальному рівнях відповідно до європейських демократичних норм і правил;

– визначено інституційну структуру, механізми та процедури імplementації європейських стандартів у діяльність органів місцевого самоврядування в Україні. Доведено, що правовими інститутами, які визначають зміст європейських стандартів місцевого самоврядування, є хартії, конвенції, кодекси, стратегії, програми, декларації, висновки, рекомендації, резолюції тощо, які розробляють й ініціюють Комітет міністрів РЄ, Конгрес місцевих і регіональних влад РЄ, Європейська комісія за демократію через право (Венеціанська комісія), Бюро з демократичних інститутів і прав людини Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ/БДПЛ), Європейський комітет з питань місцевої і регіональної демократії РЄ (CDLR), Офіс РЄ в Україні та ін. З українського боку такими інститутами виступають вищі й центральні органи влади, їхні підрозділи,

регіональні та місцеві органи влади, а також громадські організації, фонди й асоціації, зокрема Асоціація міст України;

– розкрито напрями та інституційні форми проведення децентралізації в органах місцевого самоврядування в Україні в контексті імплементації європейських принципів і стандартів на прикладі Луцької міської ради. Доведено новаторський характер діяльності ради через послідовне виконання положень Європейської хартії місцевого самоврядування, інших документів РЄ, створення умов для широкого залучення жителів територіальної громади до її роботи внаслідок комплексу заходів (*e*-урядування, «прозори офіси», бюджет участі, органи самоорганізації населення, громадські ради та ін.).

Поглиблено:

– знання щодо ролі інститутів Європейського Союзу, зокрема Ради Європи, Конгресу місцевих і регіональних влад РЄ тощо, у розвиток європейських стандартів місцевого самоврядування. Розкрито механізми та процедури прийняття важливих рішень у сфері демократичних практик місцевої демократії, їх імплементації в національне законодавство, моніторингову діяльність тощо;

– уявлення про визначальну роль Європейської хартії місцевого самоврядування як стандарту для вдосконалення вітчизняного законодавства й практики організації інституту місцевого самоврядування в Україні, місцевої/локальної демократії загалом шляхом порівняльного аналізу положень зазначеної Хартії, норм Конституції, законів та інших нормативно-правових актів України;

– дослідження процесів розвитку, а також шляхів удосконалення законодавчої й нормативно-правової бази України з питань організації та діяльності місцевого самоврядування в напрямі його відповідності Європейській хартії місцевого самоврядування та іншим нормативним актам Ради Європи.

Набули подальшого розвитку:

– аналіз механізмів і процедур імплементації європейських стандартів місцевого самоврядування в практику унормування та діяльності органів місцевого самоврядування в Україні. Доведено, що їх упровадження корелюється зі змістом процесу демократичної трансформації, децентралізації в Україні, розстановкою політичних сил у вищих ешелонах влади, структурними характеристиками партійно-політичного представництва депутатського корпусу місцевих рад;

– аналіз і систематизація нормативно-правової бази європейських стандартів місцевого самоврядування щодо їх ролі та впливу на процеси демократичної трансформації в Україні (Загальна декларація прав людини, Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або владою, Європейська хартія місцевого самоврядування, Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи й ін.);

– вивчення проблеми імплементації європейських стандартів місцевого самоврядування в практичну діяльність органів публічної влади в Україні на рівні обласного центру (м. Луцьк). Доведено, що практичні кроки щодо імплементації європейських стандартів місцевого самоврядування припадають на початок 2000-х рр., коли розпочалася реалізація принципів публічності влади й сприйняття громадянина як замовника послуг: у 2006 р. Луцьк став першим обласним центром в Україні, який отримав міжнародний сертифікат якості *ISO 9001-2000*. Розкрито головні напрями імплементації європейських стандартів щодо надання адміністративних послуг, які реалізуються через створення відповідних Центрив, принципів субсидіарності й транспарентності, ініціювання громадської активності та участі тощо.

Теоретичне й практичне значення одержаних результатів. Основні положення та висновки дисертації збагачують теоретичну базу дослідження проблеми імплементації міжнародних та європейських стандартів в Україні в умовах децентралізації влади. Результати дослідження можуть бути використані під час розробки нормативно-правових актів, що регулюють діяльність органів місцевого самоврядування в Україні, під час формування державної політики у сфері публічного управління й розвитку місцевої/локальної демократії. Робота містить фактичний матеріал, теоретичні висновки та узагальнення, які можуть доповнити зміст навчальних курсів із проблем державного управління, політології, міжнародних відносин тощо, де піднімаються питання імплементації міжнародних і європейських норм та стандартів у практику організації місцевого самоврядування в Україні.

Апробація результатів дисертації. Основні положення й висновки дисертації апробовано на 13 наукових конференціях: на шести міжнародних та семи вітчизняних, зокрема Міжнар. наук.-практ. конф. «Національні та міжнародні стандарти сучасного державотворення: тенденції та перспективи розвитку» (м. Київ, лютий 2011 р.); Всеукр. наук. конф. «Роль жінки в українському суспільстві: історичний досвід та аналіз тенденцій» (м. Київ, березень 2012 р.); Міжнар. наук. конф. «Українська еліта як чинник цивілізаційного поступу українства» (м. Київ, березень 2013 р.); Днях науки на історичному факультеті СНУ імені Лесі Українки (м. Луцьк, травень 2013 р.); круглому столі «Реформа місцевого самоврядування – від децентралізації до демократії» (м. Київ, вересень 2013 р.); круглому столі «Місьцеве самоврядування: досвід реформ у країнах ЄС та реалії України» (м. Київ, червень 2014 р.); Міжнар. наук.-практ. конф. «Право в період трансформації. Підстави правової держави в демократичних системах» (м. Луцьк, листопад 2015 р.); International Scientific and Practical Conference «World Science» (Ajman, 23–24 november, 2015); II Міжнар. наук.-практ. конф. «Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук» (м. Ужгород, квітень 2016 р.); круглому столі: «Як забезпечити спроможність громад до розвитку на адміністративному етапі реформ місцевого

самоврядування» (м. Київ, липень 2020 р.); Міжнар. наук-практ. конф. «Актуальні філософські, політологічні та культурологічні проблеми розвитку людини і суспільства у динамічному та глобалізованому світі» (м. Київ, жовтень 2020 р.); круглому столі «Місцеве самоврядування – основа сталого розвитку суспільства» (м. Чернігів, грудень 2020 р.); Всеукр. наук.-практ. конф. «VII Методологічні читання – Сучасна політична наука: нові виклики та контексти (пам'яті професора Валерія Миколайовича Денисенка)» (м. Львів, грудень 2020 р.).

Результати дослідження обговорено на засіданнях кафедри політології, управління та державної безпеки Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Публікації. Основні результати дослідження викладено в десяти публікаціях, із яких чотири – у фахових виданнях України з політичних наук, одна – в іноземному періодичному виданні з політологічної проблематики, п'яти матеріалах конференцій та інших виданнях, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

Структура та обсяг дисертації. Специфіка проблеми дослідження визначили структуру роботи, яка складається зі вступу, трьох розділів, структурованих за підрозділами, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 235 сторінок, з яких основного тексту – 178 сторінок. Список літератури – 333 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, визначено її мету й завдання, окреслено об'єкт і предмет, охарактеризовано методологію, розкрито наукову новизну, теоретичне й практичне значення одержаних результатів, їх апробацію, структуру та обсяг дисертації.

У розділі 1 **«Теоретико-методологічні засади дослідження»** охарактеризовано зміст сучасних концептуальних моделей місцевого самоврядування, обґрунтовано використання методів дослідження розкрито стан наукового розроблення проблеми, її джерельну базу.

У підрозділі 1.1 **«Змістовні характеристики сучасних концептуальних моделей місцевого самоврядування»** зазначено, що інститут місцевого самоврядування в Україні перебуває на стадії реформування, яке передбачає врахування історичного досвіду та сучасних демократичних практик його функціонування. Охарактеризовано основні моделі (теорії) місцевого самоврядування, у межах яких треба шукати відповідь на питання про характер влади, рівень її централізації: державницьку й громадівську, муніципального дуалізму та ін. Практика функціонування місцевого самоврядування, котра побудована на демократичних засадах, засвідчує, зазвичай, поєднання вищезгаданих концептів.

Зазначено, що провідні концептуальні моделі місцевого самоврядування сьогодні передбачають урахування парадигми належного

врядування або управління (*good governance*), що ґрунтується на положеннях Європейської хартії місцевого самоврядування, принципах Європейської стратегії інновацій та належного врядування на місцевому рівні тощо. Важливою складовою частиною зазначеної концепції є організація послуг населенню, оскільки забезпечення людей якісними послугами – це головне завдання органів місцевого самоврядування.

Концептуальний вимір моделі місцевого самоврядування в Україні визначено через аналіз принципів, інституційної структури, форм і механізмів залучення громадян до участі в справах місцевого значення в їх порівнянні з положеннями Європейської хартії місцевого самоврядування, інших нормативно-правових актів Ради Європи. Доведено, що загальний тренд реформування концептуальної моделі місцевого самоврядування в Україні спрямовано на адекватне співвідношення національної самобутності й відповідності європейським стандартам.

У підрозділі 1.2 «*Методологічні засади дослідження ролі європейських стандартів у процесах децентралізації влади*» обґрунтовано основні методологічні підходи та методи дослідження, спрямованість яких визначено стратегічним курсом України на інтеграцію з Євросоюзом. Зазначено, що реформування місцевого самоврядування в Україні відбувається під впливом екзо- й ендогенних політико-ідеологічних і цивілізаційних чинників, які визначають характер і темпи просування демократичних реформ.

Здійснено аналіз і систематизацію понятійного апарату дослідження, зокрема таких понять, як «стандарти», «міжнародна стандартизація», «міжнародні правові стандарти», «європейські стандарти», «європейські стандарти місцевого самоврядування», «міжнародні стандарти регіонального самоврядування». Розкрито принципovu відмінність поняття «добре (належне) адміністрування» (*good administration*) від «добре (належне) врядування» (*good governance*).

З усього багатства стандартів діяльності місцевого самоврядування найбільш дотичними до людини є стандарти, котрі гарантують якість обслуговування населення, тобто якість реалізації послуг. Розкрито зміст та специфіку таких понять, як «публічні послуги», «державні послуги», «муніципальні послуги», «адміністративні послуги», «неадміністративні послуги» тощо.

Інша базова категорія дослідження – поняття «децентралізація», що розглядається в контексті теоретичних концептів «центр–периферія», біля витоків якої стояли такі західні дослідники, як І. Валерстайн, Ш. Айзенштадт, Дж. Фрідмен, Е. Шилз та ін. Розкрито зміст форм адміністративної децентралізації (деконцентрація, делегування, деволуція, відчуження). Зазначено, що проведення адміністративно-територіальної реформи в Україні на засадах децентралізації супроводжується певними ризиками (їх зміст розглянуто в підрозділі), що вимагає врахування сукупності геополітичних, соціально-економічних, світоглядних й ін. чинників та виважених кроків задля її реалізації.

У підрозділі 1.3 «Висвітлення проблеми дослідження в науковій літературі» здійснено аналіз і визначено стан вивчення цієї проблеми. Наукову літературу систематизовано за проблемно-хронологічним принципом, де виокремлено доробок вітчизняних та зарубіжних вчених.

Аналіз теоретичних основ існування феномену західної демократії у всьому багатстві її вимірів, уключаючи принципи управління, інститути, стандарти й процедури, зміст процесів посткомуністичної трансформації європейських країн, у тому числі України, простежуємо в працях сучасних західних дослідників, таких як Р. Белламі, Ф. Бенуа-Ромер і Г. Клебес, П. Бернхаген, Б. Вайнгест, К. Вельцель, Дж. Волліс, Ю. Габермас, Д. Гелд, Б. Гурне, О. Гьофе, Р. Інглхарт, Д. Норт, В. Парсонс, Д. Пфедфер, Д. Растроу, П. Розанвалон, Дж. Садлер, А. Умпланд, К. Харпфер, Ф. Фукуяма та ін.

Наукова література, де розкрито проблеми розвитку інституту місцевого самоврядування, на сучасному етапі відзначається величезною кількістю публікацій, які значно відрізняються за своєю тематичною спрямованістю. У контексті дослідження на особливу увагу заслуговують праці таких вітчизняних учених як Е. Афонін, М. Баймуратов, О. Батанов, Є. Василькова, В. Григор'єв, О. Євтушенко, В. Кампо, Ю. Ключковський, В. Кравченко, В. Кубійда, М. Лендєл, А. Матвієнко, Ю. Панейко, В. Погорілко, М. Пухтинський, С. Романюк, Н. Ротар, В. Толкованов, Ю. Шведа та ін.

Окремі аспекти організації місцевого самоврядування в містах Волинської області в контексті процесів демократичної трансформації й проведення адміністративно-територіальної реформи відображено в наукових розвідках С. Байрака, О. Бориса, А. Бортнікової, В. Бортнікова, Н. Коцан, Т. Майко, В. Малиновського, М. Находа, Н. Павліхі, А. Пархом'юка, В. Троценка, М. Шелепа та ін.

Вітчизняні вчені, а саме: Ю. Абраменко, С. Адамович, А. Баровська, Т. Бевз, Т. Безверхнюк, С. Болдарев і Т. Стешенко, М. Петришина, О. Петришин, В. Пилаєва, П. Підгаєць та І. Бригілевич, В. Саламатов, О. Совгиря, Ю. Соломко, Д. Фоміна, Ю. Шайгородський – порушили практичні питання децентралізації й інноваційних практик громадської участі на місцевому рівні, імплементації міжнародних і європейських стандартів місцевого самоврядування, їх запровадження в практику діяльності територіальних громад тощо.

Висвітлення проблеми місцевого самоврядування в досліджуваному аспекті відображено в багатьох працях фахівців різних спеціальностей. Найбільш докладно ці питання розглянули правники, історики, представники з державного управління. Натомість літератури, де б здійснювався політологічний аналіз імплементації міжнародних і європейських стандартів місцевого самоврядування в законодавство та практичну діяльність територіальних громад, в Україні дуже мало.

У розділі 2 «Інституційно-правові засади європейських стандартів місцевого самоврядування» досліджено інституційну структуру та правову природу європейських стандартів місцевого самоврядування.

У підрозділі 2.1 «Інституційна структура європейських стандартів місцевого самоврядування» розкрито особливості інституційної структури європейських стандартів місцевого самоврядування, їх темпоральні й змістовні характеристики.

Становлення європейських стандартів місцевого самоврядування від початку його наукового осмислення зумовлено розробленням і прийняттям великої кількості інституціолізованих форм міжнародного права: хартій, конвенцій, декларацій, кодексів, положень, висновків, рекомендацій та ін. Безпосередньо для розвитку місцевого самоврядування в Європі загалом й Україні зокрема доленосним стало прийняття Європейської хартії місцевого самоврядування (1985), що ратифікована Україною 1997 р., і додатковий протокол до Хартії від 16 листопада 2009 р., де визначено основоположні стандарти місцевого самоврядування.

Вищеназвані стандарти містяться в різних джерелах європейського та міжнародного права, вони утворені у рамках діяльності різних європейських міжнародних організацій, мають різний ступінь нормативно-правової реалізації. Важливе значення для зміцнення місцевої демократії й упровадження європейських стандартів у практику місцевого життя в Україні мають висновки, рекомендації та резолюції Комітету міністрів Ради Європи, Конгресу місцевих і регіональних влад Європи, Венеціанської комісії та ОБСЄ/БДПЛ.

Система інституційних форм і практик нормативно-правового регулювання й упровадження стандартів місцевого самоврядування в політичній, зовнішньоекономічній, культурній, фінансовій, освітній та інших сферах муніципального співробітництва є достатньо розвинутою, що засвідчує рівень правосуб'єктності уповноважених на те органів, посадових осіб чи інших учасників міжнародних й європейських відносин у сфері розвитку місцевої демократії. Згадані стандарти відображено в муніципальному законодавстві європейських країн та України, що розширює сферу творчості й ініціативи територіальних громад на самоврядування, насамперед після проведення відповідних демократичних реформ.

У підрозділі 2.2 «Європейська хартія місцевого самоврядування як головне джерело європейських стандартів місцевого самоврядування» зазначено, що базовим політико-правовим актом щодо визначення європейських стандартів місцевого самоврядування є Європейська хартія місцевого самоврядування, яка визначає концептуальні вимоги до держав-членів Ради Європи щодо організації та здійснення місцевого самоврядування й зобов'язує держави, що її підписали, гарантувати політичну, адміністративну та фінансову самостійність територіальних громад і їхніх органів.

Хартія складається з Преамбули та 18 статей, об'єднаних у три частини. Зазвичай перша є основною, дві інші мають процесуальний характер. 30 положень Хартії, що містяться в десяти статтях (із другої по 11-ту), формулюють європейські стандарти організації й діяльності органів влади на місцевому та субнаціональному рівнях.

Правомірним є твердження вітчизняних учених про те, що Хартію потрібно розуміти не як документ, що має на меті обмеження та коригування курсу розвитку місцевого самоврядування будь-якої країни, а як розроблену й продуману систему принципів, основ та рекомендацій, що сприятимуть проведенню планів держави щодо реалізації права на своє власне, ефективне, сучасне й таке, що відповідає національним традиціям, місцеве самоврядування.

Аналіз положень Європейської хартії місцевого самоврядування загалом дає підставу зробити висновок, що за своєю правовою природою Хартія є основним міжнародно-правовим документом для країн-членів Ради Європи, який визначає стандарти щодо організації управління на місцях на засадах місцевого самоврядування, що спрямовує політику держав-членів РЄ щодо місцевої демократії. Європейська хартія місцевого самоврядування вміщує вимоги до держав-членів РЄ щодо частково обов'язкової уніфікації законодавства у сфері місцевого самоврядування й водночас щодо необхідності гармонізації решти його частини з положеннями Хартії. Це матиме своїм наслідком створення передумов для більшої інтеграції всіх країн-членів РЄ на засадах демократії та права, проведення єдиної політики щодо місцевого самоврядування, заснована на принципах Хартії.

У розділі 3 **«Імплементация європейських норм і практик місцевого самоврядування в Україні в умовах децентралізації (на прикладі м. Луцька)»** досліджено інституційну структуру імплементации європейських стандартів місцевого самоврядування в умовах децентралізації, досвід імплементации європейських норм і практик реалізації адміністративних послуг у діяльності Луцької міської ради.

У підрозділі 3.1 *«Інститути та процедури імплементации європейських стандартів місцевого самоврядування»* розкрито знакові події щодо інтеграції України до ЄС, зокрема підписання Угоди про асоціацію. Положення Угоди про асоціацію не містять прямих зобов'язань України в частині розбудови демократичних інституцій. Більш докладно про запровадження базових принципів ідеться в спільно погодженому Порядку денному асоціації.

Важливим інститутом, який не лише розробляє європейські стандарти місцевого самоврядування, а й сприяє їх імплементации в різних країнах, є Конгрес місцевих і регіональних влад Ради Європи. Робочим органом, що готує сесії європейських конференцій міністрів, відповідальних за місцеве та регіональне врядування, є Європейський комітет з питань місцевої і регіональної демократії Ради Європи (*CDLR*), що діє відповідно до мандату Комітету міністрів Ради Європи. Європейські фахівці здійснюють моніторинг

діяльності щодо впровадження принципу Європейської стратегії інновацій і доброго врядування на місцевому рівні: «Чесне проведення виборів, представництво та участь». Його проведення відбувається шляхом здійснення так званого бенчмаркінгу – порівняння власних методів роботи з еталонними/кращими практиками задля впровадження найкращих методів робіт.

Ефективною інституційною формою співробітництва України з ЄС, стало заснування у 2006 р. Офісу Ради Європи в Україні. На сьогодні робочим документом є План дій Ради Європи для України на 2018–2021 рр. Важливе місце в забезпеченні зовнішньої політики України в контексті європейської інтеграції, займає Рада асоціації між Україною і ЄС, яка створена 2014 р. на рівні міністрів для регулярного політичного діалогу з питань політики між Україною та країнами-учасницями ЄС. Із метою забезпечення послідовної імплементації ініціатив РЄ в Україні створено Коаліцію громадських організацій «За сприяння реформі децентралізації та впровадження Європейської стратегії щодо інновацій та гарного врядування на місцевому рівні» й ін. Отже, процес імплементації європейських стандартів місцевого самоврядування реалізується завдяки розгалуженій структурі інституційних форм і практик співпраці України й Ради Європи, що здійснюється в рамках євроінтеграційної стратегії України.

У підрозділі 3.2 «Децентралізація влади в Україні як чинник імплементації європейських стандартів місцевого самоврядування» зазначено, що практичні кроки щодо здійснення процесів децентралізації влади в Україні, порівняно з країнами Західної Європи, розпочались із великим запізненням. Водночас ухвалення Кабміном 1 квітня 2014 р. Концепції реформування місцевого самоврядування й територіальної організації влади в Україні стало справжнім проривом у реалізації політики реформування системи організації публічної влади в Україні.

Імплементація настанов європейських інституцій щодо децентралізації влади в Україні здійснюється за багатьма напрямками за допомогою міжнародних та вітчизняних інститутів, установ й організацій. Починаючи з 2007 р., в Україні за допомогою швейцарських фахівців реалізується проєкт «Підтримка децентралізації в Україні» (*DESPRO*). Німецьке товариство міжнародного співробітництва *GIZ* або Шведське агентство міжнародного співробітництва *SIDA* – це два агентства, які здійснюють особливо комплексний і систематичний проєкт під назвою «*U-LEAD with Europe*». Завдяки реалізації Програми для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку «*U-LEAD з Європою*», що спільно фінансується Європейським Союзом і його країнами-членами: Данією, Естонією, Німеччиною, Польщею та Швецією, створено 24 Центри розвитку місцевого самоврядування (ЦРМС) у всіх областях України, які надають широкий спектр послуг органам місцевого самоврядування.

Програма «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні» впроваджується в рамках Плану дій Ради Європи для України на

2018–2021 рр. Одним із показових свідчень консолідації зусиль держави й міжнародних партнерів України є функціонування інтегрованої платформи Ради донорів із питань децентралізації. Також у 13 областях України за фінансової підтримки Міжнародного фонду «Відродження» діють Ресурсні центри з розвитку місцевої демократії.

Розглянуто діяльність Луцької міської ради, яка є активним суб'єктом реалізації процесів децентралізації у сфері життєдіяльності міста: економіці, фінансах, житлово-комунальному господарстві, сферах послуг, управління, самоорганізації населення тощо.

Питання реформи місцевого самоврядування на основі децентралізації влади в Україні залишається одним із найбільш актуальних для нашої держави, особливо у світлі військової агресії РФ на Сході України. Залишається багато проблем щодо подальшого вдосконалення місцевого самоврядування, яке можливе лише за умови завершення конституційної реформи на рівні територіальної організації влади, приведення його у відповідність до Європейської хартії місцевого самоврядування, перетворення владних відносин у державі на основі принципів субсидіарності й децентралізації.

У підрозділі 3.3 *«Імплементация європейських норм і практик здійснення адміністративних послуг у діяльності Луцької міської ради»* досліджено нормативно-правову базу, механізми й процедури імплементції європейських стандартів реалізації адміністративних послуг у структурних підрозділах Луцької міської ради.

Аналіз діяльності Луцької міської ради щодо імплементції європейських стандартів надання адміністративних послуг, зумовлено її провідними позиціями в цьому напрямі діяльності: за результатами впровадження системи управління якістю (2006 р.) Луцьк став першим обласним центром в Україні, який отримав міжнародний сертифікат якості згідно з *ISO 9001-2000*.

Важливою подією в контексті вдосконалення роботи виконавчих органів міської ради, наближення послуг до людей, стало відкриття в Луцьку влітку 2013 р. Центру надання адміністративних послуг виконкому Луцької міської ради (ЦНАП). Луцьк став одним із перших міст, у якому запровадили можливість швидкої реєстрації шлюбу. Цей пілотний проект стартував у березні 2017 р. У травні 2018 р. ЦНАП і Луцьке об'єднане управління Пенсійного фонду України підписали угоду про співпрацю. Відтепер у ЦНАП стало можливим отримувати низку послуг, що стосуються пенсійних питань. У березні 2019 р. між Волинським обласним центром зайнятості та департаментом «Центр надання адміністративних послуг у місті Луцьку» підписано Меморандум про співпрацю. Унаслідок угоди стало можливим надання дозволу громадянам інших країн на працевлаштування в нашій державі. На кінець 2020 р. Луцький ЦНАП надавав рекордну для України кількість послуг – 434.

Важливим напрямом розвитку системи надання послуг у країнах Євросоюзу та України – створення єдиного загальноєвропейського цифрового ринку публічних послуг, а першочерговим завданням у сучасних умовах виступає забезпечення відповідної сумісності між системами надання електронних публічних послуг у різних державах Європейської співдружності. У червні 2018 р. Луцька міська рада розглянула питання щодо запровадження в місті багатofункціональної електронної системи «Картка лучанина». Свідченням послідовності дій керівництва міста й Луцької міської ради щодо поглиблення процесів управління на засадах сучасних засобів та інформаційних технологій стало прийняття в грудні 2019 р. «Програми розвитку електронного урядування та інформатизації у виконавчих органах Луцької міської ради на 2020 рік». Свідченням діяльності Луцької міської ради та керівництва міста відповідно до європейських вимог і стандартів забезпечення відкритості та прозорості влади стало прийняття низки програм із промовистою назвою «Прозора влада».

Отже, діяльність Луцької міської ради щодо імплементації європейських стандартів і норм можна вважати успішною та такою, яка перебуває в стані постійного вдосконалення, розширення правових й організаційних можливостей щодо залучення широкого загалу до громадської участі у вирішенні справ життєдіяльності Луцької територіальної громади.

ВИСНОВКИ

Науковий аналіз та виконання поставлених у вступі дослідницьких завдань зумовили формулювання низки висновків.

1. Аналіз наявних концептуальних моделей і теорій місцевого самоврядування доводить, що вирішальний вплив на формування сучасної моделі муніципального управління мають громадівська та державницька теорії, котрі отримали своє практичне втілення в концепції муніципального дуалізму. Водночас магістральним напрямом еволюції органів місцевого самоврядування в Європі є шлях до зростання їх політичної суб'єктності, розширення прав і можливостей громадян щодо права на активну участь у вирішенні справ місцевого значення, а відтак покращення якості життя, отримання послуг, що надаються в межах компетенції самоврядного інституту. Відповідно концептуальні моделі місцевого самоврядування в провідних європейських країнах, які пройшли етап децентралізації десятиліття тому, акцентують увагу на проблемах належного управління або адміністрування.

Отже, інститут місцевого самоврядування як інститут демократії перебуває в процесі історичної еволюції й удосконалення. Водночас йому притаманні набір певних принципів і характерних рис, які визначаються певною сталістю та наслідуванням, що дає підстави розглядати їх як певні зразки, що мають властивість перетворюватися на стандарти, незалежно від

конкретної країни. Тобто йдеться про стандартизовані форми функціонування місцевого самоврядування на міждержавному рівні.

Формування європейської моделі місцевого самоврядування в Україні відбувається зі значним запізненням, а тому вітчизняні самоврядні практики, які у своїх базових засадах і принципах наслідують європейський досвід, вимушені одночасно вирішувати питання децентралізації, прагнути до більшої суб'єктності, а також створювати інституційну базу для надання якісних послуг населенню.

2. Методологія дослідження ролі європейських стандартів місцевого самоврядування в процесах децентралізації влади в Україні передбачає застосування сукупності принципів, підходів, загальнонаукових і спеціальних методів пізнання. Сукупно вони дають змогу простежити розвиток політико-правових норм, які покладено в основу європейських норм та стандартів місцевого самоврядування, довести, що відбулася їх еволюція – від забезпечення базових прав і свобод людини – до вимог належного управління та адміністрування.

Аналіз європейських стандартів як сукупності правових інститутів, які перебувають в органічному системному зв'язку з базовими засадами й принципами демократії, їх структурно-логічна інтегрованість доводять послідовність європейських інституцій на чолі з Радою Європи сприяти розповсюдженню цінностей та ідей західної моделі демократії на теренах Євросоюзу й пострадянському просторі, включаючи Україну.

3. Дослідження стану наукового розроблення проблеми імплементації європейських стандартів у діяльність органів місцевого самоврядування в Україні в контексті процесів демократичної трансформації виявляє певну специфіку. Особливість зазначеного дискурсу полягає у відсутності балансу між представниками різних наукових напрямів і спеціальностей щодо вивчення зазначеної проблеми. Так, значною активністю у вивченні правової природи європейських стандартів місцевого самоврядування вирізняються юристи, менше – фахівці з державного управління, соціологи, зовсім невелика кількість політологів. Причому, якщо проблема децентралізації в Україні вивчається достатньо активно, то проблема інститутів і механізмів імплементації європейських стандартів у діяльність органів місцевого самоврядування в Україні залишається практично поза увагою наукової спільноти. Виняток становлять фахівці-практики, які опікуються зазначеною проблемою, активні члени громадських і донорських організацій, виконавці міжнародних програм із розвитку місцевої/локальної демократії тощо.

4. Системний аналіз інституційної структури європейських стандартів місцевого самоврядування засвідчив їх існування як складної системи правових інститутів і норм, яка перебуває в стані постійного вдосконалення та здатності давати своєчасні відповіді на виклики й потреби суспільства, залишаючись при цьому в правовому полі європейських демократичних норм і цінностей. Найбільш поширеною інституційною формою таких стандартів є хартії, конвенції, декларації та кодекси, котрі виступають у ролі нормативно-

правових актів або документів, що не мають зобов'язуючого характеру, а натомість містять засадничі принципи, які визначають стратегічні цілі, демократичні норми й процедури діяльності органів місцевого самоврядування на тривалу перспективу. Їх осучаснення відбувається, зазвичай, через прийняття додаткових протоколів, угод, висновків, рекомендацій і резолюцій.

Міждержавні відносини України у сфері імплементації міжнародних та європейських стандартів місцевого самоврядування ґрунтуються на сукупності чинних правових норм, які, не порушуючи національних інтересів, відповідають європейським стандартам і міжнародним зобов'язанням країни. Водночас Україна створює відповідні інституції для адаптації вітчизняного законодавства до вимог і стандартів ЄС.

5. На сьогодні Європейська хартія місцевого самоврядування є основним міжнародно-правовим документом для держав-членів Ради Європи, який містить стандарти щодо організації управління на місцях, що є обов'язковими для держав-членів цієї впливової міжнародної установи. Спрямовані на захист і посилення незалежності місцевої влади положення цього документа в різних країнах, є значним внеском у закладення основ такої Європи, яка б будувалася на принципах демократії й децентралізації влади. Вона є своєрідним еталоном для впровадження демократії на місцевому рівні. У Хартії в змістовній лаконічній формі виражені принципи організації влади на місцевому рівні, напрацьовані теоретиками державного будівництва й місцевого самоврядування Об'єднаної Європи, відповідно до яких змінюється та ще буде змінено законодавство європейських країн у царині місцевого управління й самоврядування. Усі нормативно-правові документи, які стосуються організації місцевого самоврядування в країнах-членах РЄ, так чи інакше узгоджуються з положеннями Європейської хартії місцевого самоврядування.

6. Інституційна структура та механізми імплементації європейських стандартів місцевого самоврядування в Україні відрізняються багатством форм і напрямів діяльності, які здійснюються на міжнародному, регіональному та локальному рівнях. Імплементація європейських стандартів уключає оновлення законодавчої бази місцевого самоврядування, вдосконалення організаційної структури місцевої влади й засвоєння передових практик залучення громадян до політичної участі. Цей процес відбувається в правовому полі євроінтеграційної стратегії України як члена Ради Європи та країни, що робить послідовні кроки в напрямі набуття членства в ЄС.

Головні європейські демократичні інституції, такі як Рада Європи, ПАРЄ, Конгрес місцевих і регіональних рад РЄ, Венеціанська комісія та їх підрозділи, виступають промоутерами подальшого вдосконалення місцевої демократії, її поширення на решту країн Центральної й Східної Європи, уключаючи Україну. Специфіка їхньої діяльності полягає не лише в декларуванні ідей, але і їх практичному втіленні через низку проєктів, планів і програм тощо. Ефективність такої роботи забезпечується проведенням

відповідних моніторингів, що накладає на Україну відповідальність за своєчасне виконання взятих на себе зобов'язань.

7. Зміст процесів децентралізації влади в Україні як чинника імплементації європейських стандартів місцевого самоврядування суттєво переглядається в рамках реформи децентралізації, яку розпочато 2014 р. і яка передбачає, зокрема, формування громад як базової одиниці самоврядування, збільшення їх ресурсної та фінансової бази, надання їм нових повноважень тощо. Проте для запровадження нової системи демократичного урядування на основі публічної влади, яка є найбільш наближеною до людини, необхідний перегляд Конституції України, яка потребує закріплення принципу субсидіарності на конституційному рівні.

Відповідність європейським стандартам місцевого самоврядування органів місцевого самоврядування є умовою забезпечення ефективності їхньої роботи. Такий вид діяльності органічно впливає з настанов Європейської хартії місцевого самоврядування, інших міжнародних та вітчизняних нормативно-правових актів, що так чи інакше стосуються проблем децентралізації влади. Водночас потребують подальшого вдосконалення й законодавчого унормування окремі аспекти адміністративного контролю/нагляду за діяльністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

8. Імплементация європейських норм і практик надання адміністративних послуг у діяльності Луцької міської ради відбувається в органічній єдності з процесами децентралізації, що впливає з настанов Європейської хартії місцевого самоврядування, інших програмних документів Ради Європи. Діяльність Луцької міської ради відбувається в напрямі реалізації концептуальних засад «належного управління» та «належного адміністрування», які визначають сьгодні спрямування роботи органів місцевого самоврядування провідних європейських країн.

Аналіз діяльності Луцької міської ради, її департаментів, насамперед Центру надання адміністративних послуг, засвідчує її провідні позиції в Україні щодо забезпечення прозорості й доступності влади щодо споживача, використання новітніх технологій та е-урядування, створення інституційних умов для активізації громадянської участі жителів обласного центру. Нові можливості для розвитку місцевого самоврядування відкриваються після приєднання до Луцька Підгаєцької сільської громади.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, у яких відображено основні результати дослідження
Фахові видання України та публікації у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз

1. Гурманська О. І. Перспективи реформування місцевого самоврядування в Україні та польський досвід. *Сучасна українська*

- політика. Політики і політологи про неї*: зб. наук. праць. Київ, 2010. Вип. 20. С. 425–434.
2. Стемковська О. І. Євроінтеграція української спільноти в контексті реформування місцевого самоврядування. *Українознавчий альманах*. Київ, 2013. Вип. 11. С. 58–61.
  3. Стемковська О. І. Регіональна політика як фактор ефективного розвитку місцевого самоврядування. *Українознавчий альманах*. Київ, 2013. Вип. 14. С. 115–118.
  4. Stemkovska O. I. Institutional support for the local self-government transformation in Ukraine. *International Scientific and Practical Conference «World Science»*. Ajman, 2015. № 4, Vol. 4. С. 75–79.
  5. Стемковська О. Досвід надання адміністративних послуг в Луцькій міській раді. *Регіональні студії*: наук. журн. Ужгород, 2021. № 22. С. 41–44.

Публікації в інших виданнях

6. Гурманська О. І. Взаємодія органів місцевого самоврядування та громади: сучасний стан і конституційно-правовий аспект. *Національні та міжнародні стандарти сучасного державотворення: тенденції та перспективи розвитку*: матеріали Міжнар. наук. конф. Київ, НАУ, 24 лютого 2011 р. Ніжин: Вид. ПП Лисенко М. М., 2011. С. 170–172.
7. Стемковська О. І. Інституційне забезпечення трансформації місцевого самоврядування в Україні. *Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 8–9 квіт. 2016 р.): у 2-х ч. Херсон: Вид. дім «Гельветика», 2016. Ч. I. С. 104–108.
8. Стемковська О. І. Децентралізація політичної влади в Україні у напрямі впровадження європейських стандартів місцевого самоврядування. *Актуальні філософські, політологічні та культурологічні проблеми розвитку людини і суспільства у динамічному та глобалізованому світі*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 9–10 жовт. 2020 р.). Київ: Вид. дім «Гельветика», 2020. С. 44–51.
9. Стемковська О. І. Європейська хартія місцевого самоврядування 1985 року в контексті імплементації її положень у законодавство України. *VII Методологічні читання – Сучасна політична наука: нові виклики та контексти (пам'яті професора Валерія Миколайовича Денисенка)*: матеріали сьомої Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Львів, 11 груд. 2020 р.) / за наук. ред. д-ра. політ. наук. Г. В. Шипунова; відп. за вип. А. М. Сабара, Г. В. Іленьков. Львів: ЛНУ ім. І. Франка. 204–206.
10. Стемковська О. Роль міжнародних організацій у налагодженні гармонійних міжнародних відносин. *Основи громадянського суспільства та політичних знань*: навч. посіб. / В. І. Бортніков, О. Б. Ярош, С. О. Байрак та ін.; за заг. ред. В. І. Бортнікова. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. С. 385–394.

АНОТАЦІЯ

Стемковська О. І. Особливості імплементації європейських стандартів у діяльність органів місцевого самоврядування в Україні в умовах децентралізації. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси. Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2021.

Метою роботи є визначення змісту європейських стандартів місцевого самоврядування з погляду їх демократичного потенціалу, виявлення механізмів їх імплементації в національне законодавство України та практику надання послуг населенню органами місцевого самоврядування в умовах децентралізації.

У дисертації розкрито зміст Європейської хартії місцевого самоврядування, з'ясовано інституційну структуру й механізми імплементації європейських стандартів місцевого самоврядування в Україні. Здійснено аналіз та систематизацію понятійного апарату дослідження, зокрема таких понять, як «міжнародні правові стандарти», «європейські стандарти місцевого самоврядування», «міжнародні стандарти регіонального самоврядування». Розкрито принципovu відмінність понять «належне адміністрування» (*good administration*) і «належне врядування» (*good governance*).

Охарактеризовано напрями імплементації європейських стандартів у сфері адміністративних послуг на локальному рівні (на прикладі Луцької міської ради). Доведено, що імплементація європейських норм і практик здійснення адміністративних послуг у діяльності Луцької міської ради відбувається в органічній єдності з процесами децентралізації, що впливає із настанов Європейської хартії місцевого самоврядування, інших програмних документів Ради Європи.

Ключові слова: міське самоврядування, європейські стандарти місцевого самоврядування, децентралізація, Україна, Європейський Союз, Луцька міська рада.

АННОТАЦИЯ

Стемковская О. И. Особенности имплементации европейских стандартов в деятельность органов местного самоуправления на Украине в условиях децентрализации. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата политических наук по специальности 23.00.02 – политические институты и процессы. – Львовский национальный университет имени Ивана Франко. Львов, 2021.

Цель работы – определение содержания европейских стандартов местного самоуправления с точки зрения их демократического потенциала, выяснение механизмов их имплементации в национальное законодательство Украины и практику предоставления услуг населению органами местного самоуправления в условиях децентрализации.

В диссертации раскрывается содержание Европейской хартии местного самоуправления, определяется институциональная структура и механизмы имплементации европейских стандартов местного самоуправления в Украине.

Анализируется и систематизируется понятийный аппарат исследования, в частности такие понятия, как «международные правовые стандарты», «европейские стандарты местного самоуправления», «международные стандарты регионального самоуправления». Раскрывается отличие понятий «надлежащее администрирование» (*good administration*) и «надлежащее управление» (*good governance*).

Характеризуются направления имплементации европейских стандартов в сфере административных услуг на локальном уровне (на примере Луцкой городской рады). Доказывается, что имплементация европейских норм и практик предоставления административных услуг в деятельности Луцкой городской рады осуществляется в органическом единстве с процессами децентрализации, то есть в полном соответствии с положениями Европейской хартии местного самоуправления, других программных документов Совета Европы.

Ключевые слова: местное самоуправление, европейские стандарты местного самоуправления, децентрализация, Украина, Европейский Союз, Луцкая городская рада.

SUMMARY

Stemkovska O. The Features of the European Standards' Implementation in the Activities of the Local Governments in Ukraine in the context of Decentralization. – Manuscript.

The dissertation for the degree of candidate of political sciences, specialty 23.00.02 – political institutions and processes. Ivan Franco National University of Lviv. Lviv, 2021.

The necessity to bring national legislation in the line with the European norms and standards logically follows from the objectives of Ukraine's course towards integration with the EU. The aim of the work is to determine the content of European standards of local self-government in terms of their democratic potential, to identify mechanisms for their implementation in the national legislation of Ukraine and the practice of providing services to the population by local governments under decentralization.

In accordance with the set goal, the content of modern conceptual models (theories) of local self-government in the context of European standards and practices of democratic governance has been defined, the methodological principles of studying the role of European standards in decentralization of the power have been substantiated, the state of scientific development of the problem of implementation of European standards in the activities of local governments in Ukraine in the context of democratic transformation has been determined in the dissertation.

The analysis and systematization of the conceptual apparatus of the research, in particular such concepts as «international legal standards», «European standards of local self-government», «international standards of regional self-government», etc. has been carried out. The fundamental difference between the concepts of «good administration» and «good governance» has been revealed.

The content of the European Charter of Local Self-Government and the compliance of its provisions in the practice of local self-government in Ukraine has been revealed, institutional structure and mechanisms of implementation of European standards of local self-government in Ukraine has been clarified in the dissertation. It has been noted that the adoption in 2014 of the Concept of reforming local self-government and territorial organization of power in Ukraine was a real breakthrough in the implementation of the policy of reforming the system of organization of public power in Ukraine. The implementation of the guidelines of European institutions on decentralization of power in Ukraine is carried out in many areas with the help of international and domestic institutions, agencies and organizations. The Decentralization and Reform of Local Self-Government in Ukraine program is being implemented within the framework of the Council of Europe Action Plan for Ukraine for 2018–2021.

Ukraine's interstate relations in the field of implementation of international and European standards of local self-government are based on a set of current legal norms that, without violating national interests, meet European standards and the country's international obligations. At the same time, Ukraine is creating appropriate institutions to adapt domestic legislation to the EU requirements and standards.

The directions of the European standards implementation in the branch of administrative services at the local level have been described (on the example of Lutsk City Council). It has been proved that the implementation of European norms and practices of administrative services in Lutsk takes place in organic unity with the processes of decentralization, which follows from the guidelines of the European Charter of Local Self-Government and other program documents of the Council of Europe.

Key words: local self-government, European standards of local self-government, decentralization, Ukraine, European Union, Lutsk City Council.

Підписано до друку 18.02.2021 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.

Друк на різнографі. Обсяг 0,9 ум. друк. арк. 0,9 обл.-вид. арк.

Наклад 100 пр. Зам. 21. Видавець і виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Шопена, 12, тел. (0332) 29-90-65).

Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4607 від 30.08.2013 р.

